

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

4/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/4(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холиқулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Курбанова Земфира Ибрагимовна</i> КАРАКАЛПАКСКАЯ ЖЕНЩИНА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИЙ КАРАКАЛПАКСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА	10-18
<i>Норов Шухрат Сувонович</i> УЧАСТИЕ МОЛОДЁЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ НА ПРИМЕРЕ ЗАРАФШАНСКОГО ОАЗИСА	19-25
<i>Холхужаева Юлдуз Уралбоевна</i> XIX АСР ИККИНЧИ ЯРМИ XX АСРЛАРДА САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ КАТТАҚЎРҒОН БЎЛИМИ АҲОЛИСИНИНГ ТОИФАЛАРИ ВА МИЛЛАТЛАРИ ТАРКИБИ.....	26-31
<i>Ochilova Oydiyona Rahmiddinovna</i> O'RTA OSIYODA XONLIKLAR DAVRIDA TIBBIYOTNING RIVOJLANISHI	32-35
<i>Ergashev Mavlon Eshniyozovich</i> CHAG'ANIYONDA HUNARMANDCHILIKNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	36-40
<i>Ollomuradov Nurali Yoqub o'g'li</i> SHAHAR AHOLISINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'ZGARISHLAR VA MUAMMOLAR TAHLILI (XX ASRNING 70-80 YILLARI O'ZBEKISTONNING JANUBIY VILOYATLAR MISOLIDA)	41-44
<i>Baxriddinov Odiljon Jamshid o'g'li</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING VUJUDGA KELISHI VA UNING YOSHLAR HAYOTIDA TUTGAN O'RNI	45-50
<i>Arslonbekov Nursulton Azizbek o'g'li</i> ZIYOVUDDINXON IBN ESHON BOBOXONNING ARAB MAMLUKATLARIDA BO'LGAN DASTLABKI SAFARI VA UNING NATIJALARI	51-55
<i>Нурметова Фазилят Илхомовна</i> ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН-КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ.....	56-61
<i>Рахманова Мавлуда Эркин қизи</i> ЎЗБЕКИСТОН ССРГА МАЖБУРИЙ КЎЧИРИЛГАН ХАЛҚЛАРНИНГ ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИДАН КЕЙИНГИ ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОИЙ ҲАЁТИ ТАРИХИ.....	62-66

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Avlokulov Anvar Ziyadullayevich</i> HISOB SIYOSATI AUDITI NATIJALARINI UMUMLASHTIRISH VA BAHOLASH TARTIBI	67-71
<i>Исманов Иброхим Набиевич</i> ИСЛОМИЙ МОЛИЯГА МУВОФИҚ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ: МУАММОЛАР ВА ИМКОНИАТЛАР.....	72-81

Murtozayev Sardorbek Abdijalil o'g'li

О'ЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЙОТИГА ТО'Г'РИДАН-ТО'Г'РИ ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ВА ИНСТИТУТСИОНАЛ АСОСЛАРИ 82-88

Умаров Абдувахоб Турсунович

ҲУДУДЛАРИНИ БАҲҚАРОП РИВОЖЛАНТИРИШ ДАСТАКЛАРИ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ 89-97

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Jumaniyozova Sabohat Bekturdiyevna

АНТРОП ТАМОЙИЛ ҲАҚИДАГИ ФАЛСАФИЙ ҚАРАШЛАРНИНГ ДИНАМИКАСИ 98-102

Majitov Maxmud

МА'НАВИЙ ТАРБИЯНИНГ МА'РИФАТЛИ ШАХС РИВОЖИДАГИ О'РНИ 103-108

Xamrayev Sardorbek Sharafutdinovich

БАҲҚАРОП ЕКОТУРИЗМНИ ЯРАТИШДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА ТАБИАТ БИРЛАШИШИНИНГ ИҶТИМОИЙ-ФАЛСАФИЙ ҲАТЛАРИ 109-112

Vaxobova Dilfuza Roziqovna

АБУ АБДУЛЛОҲ РУДАКИЙНИНГ АДАБИЙ – МА'НАВИЙ МЕРОСИ Г'АРБ ОЛИМЛАРИ ТОМОНИДАН О'РГАНИЛИШИ 113-119

Karimov Ulmasbek

ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ ВА ТАДБИРКОРЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ФАЛСАФИЙ ҲАТЛАРИ 120-125

Matnazarova Muhayyo, Aripova Nasiba

ЕТНИК-БАҲРИКЕНГЛИК-МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ АСОСИЙ МЕХАНИЗМИ СИФАТИДА 126-130

G'ulomov Obid G'ayratovich

ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА - YOSHLAR МА'НАВИЯТИГА ТА'СИР ҚИЛУВЧИ ОМИЛЛАР 131-134

Яздонов Зиқирилло Шуқуриллович

МОВАРОУННАҲР ВА ХУРОСОНДА СЎФИЙЛИК АНЪАНАЛАРИНИНГ БОҲЛИҚИЛИГИ ВА ЎЗАРО ТАЪСИРИ 135-139

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Boboraimova Maftuna Asatullo qizi

ХИТОЙ ВА ИНГЛИЗ ТИЛИДА ҲУРМАТ КАТЕГОРИЯСИНИ ИФОДАЛОВЧИ "МУРОҲААТ" ЛЕКСЕМАСИНИНГ ҚО'ЛЛАНИШИ 140-146

Xursanov Nurislom Iskandarovich

ДРАМАЛАРДА МЕТОФОРЛАРНИНГ СОТСИАЛ ХОСЛАНИШИ (ИНГЛИЗ ВА О'ЗБЕК ТИЛЛАРИ МИСОЛИДА) 147-151

Atadjanova Sevara Bekmurotovna

САҲОНАТНОМА ЖАНРИНИНГ ГЕНЕЗИСИ ВА ТАРАҚҚИЙОТИ 152-160

Каюмова Нодира Карим кизи

ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В РЕЧИ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА ... 161-166

<i>Мукумов Махмуд Худайбердиевич</i> ИЛМИЙ МАТНЛАРНИНГ ЛИНГВИСТИК ВА ЭКСТРАЛИНГВИСТИК ОМИЛЛАРИ	167-171
<i>Нарзуллаева Мафтуна Одилбек кизи, Юсупова Шохсанам Мирзали кизи, Иссагуллаева Феруза Ражабовна</i> ВОПРОСЫ ТИПОЛОГИИ И ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ БЫТОВОЙ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ)	172-176
<i>Mirobidova Nilufar Murodjon qizi</i> O‘ZBEK AYOLLAR NUTQIDA KONNOTATIV MA‘NONING IFODALANISHI	177-180
<i>Murtazayeva Hadicha Nuriddinovna</i> TIBBIY TERMINOLOGIYANING YASALISH XUSUSIYATLARI	181-185
<i>Камбарова Маржан Адил қизи</i> АНТРОПОЦЕНТРИЧЕСКИЕ ПОСЛОВИЦЫ И ИХ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ В АНГЛИЙСКОМ, РУССКОМ, УЗБЕКСКОМ, КАЗАХСКОМ ЯЗЫКАХ	186-191
<i>Nizomova Iroda</i> INGLIZ VA O‘ZBEK NASRIDA “O‘GAY ONA” OBRAZINING BADIY TASVIRI	192-197
<i>Mamanazarova Gulhayo Ilhamjanovna</i> METODOLIK KELAJAKLAR: KOGNITIV STILISTIKANI BOG‘LASH	198-203
<i>Sobirova Zarnigor Rahimovna</i> “DIALEKT” VA “DIALEKTIZM” TUSHUNCHASI: INGLIZ DIALEKTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	204-209
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Jurayev Sherzod Yuldashevich</i> DAVLAT BOSHQARUVI VA DAVLAT XIZMATINI RAQAMLASHTIRISHNING MOHIYATI VA UNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI HORIJIIY TAJRIBA MISOLIDA	210-213
<i>Ражабов Нариман Шарифбаевич</i> БИОЛОГИК РЕСУРСЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШДА ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАШНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ МАСАЛАЛАРИ	214-219
<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o‘g‘li</i> ATOM ENERGIYASIDAN FOYDALANISHNING EKOLOGIK-HUQUQIY MUAMMOLARI ...	220-229
<i>Когамова Асель Шукирбавна</i> ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ, РЕШЕНИЯ	230-235
<i>Qilichova Munira Azimjon qizi</i> ISLOM MOLIYASI TALABLARI ASOSIDA UY-JOYNI MOLIYALASHTIRISH SHARTNOMALARINING O‘ZIGA XOS JIHATLARI	236-247
<i>Панабергенова Жамиля</i> ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ.....	248-254
<i>Qurbonov Doniyorbek Davlat o‘g‘li</i> KONSTITUTSIYA VA QONUNNING USTIVORLIGI – HUQUQIY DAVLATNING ASOSIY BELGISI	255-259
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	

<i>Axmedov Akmal Yusufovich, Sherqo'ziyeva Zarnigor</i> BO'LAJAK PSIXOLOGLARNING O'QUV FAOLIYATIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH	260-264
<i>Ibragimova Xurshida Xusanbayevna</i> IJTIMOIY ADAPTATSIYA PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA	265-269
<i>To'lanova Mahliyo Murotali qizi</i> BO'LAJAK PEDAGOGLARDA KASBIY DEFORMARSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK PSIXOLOGIK USULLARI	270-274
<i>Qurbonova Nozima</i> OLIV TA'LIM MUASSASALARINING BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARIDA TARG'IBOTCHILIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	275-280
<i>Abdullayeva Bahriniso Baxtiyorovna</i> BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARINI SPORT MURABBIY ASOSIDA KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH TEXNOLOGIYALARI	281-287
<i>Esanova Gulchehra</i> FUTBOLDA TAYYORGARLIK JARAYONINI BOSHQARISH VA TESTLAR YORDAMIDA JISMONIY SIFATLARNI BAHOLASH MASALALARI	288-292
<i>Qurbonmurodov Egamberdi</i> YOSH BASKETBOLCHILARNI KOMPLEKS TAYYORLASH	293-298
<i>Erkinova Lutfiya Quدراتovna</i> LOYIHA METODI AN'ANAVIY USULLARGA TO'LDIRUVCHI SIFATIDA.....	299-303
<i>Sanoyev Gaybullo Abduraxmonovich</i> AJDODLAR MEROSINI O'RGANISH JARAYONIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING SAVODXONLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	304-310
<i>Ibadullaeva Zamira Kuanishovna</i> MUSIQA FANI DARSIDA PEDAGOGIK METOD VA TEXNOLOGIYALARNI TAKOMILLASHTIRISHDA O'QITUVCHINING KASBIY MAHORATI	311-315
<i>Babayev Anvar Axmedovich</i> FUTBOLCHILARNING STRATEGIK VA TAKTIK TAYYORGARLIGI: ENG YUQORI SAMARADORLIKKA INTILISH	316-320
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> РОЛЬ ГУМАНО-ЛИЧНОСТНОЙ ПЕДАГОГИКИ Ш.А.МОНАШВИЛИ В РАЗВИТИИ ЛИЧНОСТИ УЧАЩЕГОСЯ	321-327
<i>Омонов Даврон Алишерович</i> ВИДЫ УДАРОВ НОГАМИ В КИКБОКСИНГЕ	328-333
<i>Kayimova Nargiza</i> THE IMPORTANCE OF USING LITERATURE IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	334-338
<i>Ismoilov Erkin Mengnimurotovich</i> O'SMIRLIK DAVRIDA INTELLEKTUAL VA EMOTSIONAL RIVOJLANISHNING XUSUSIYATLARI	339-343

Received: 05 June 2024
Accepted: 15 June 2024
Published: 25 June 2024

Article / Original Paper

THE ROLE OF SPIRITUAL EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF AN ENLIGHTENED PERSON

Majitov Maxmud

First vice-rector for Youth Affairs and spiritual and educational affairs, doctor of philosophy in philosophy (PhD)

Abstract. The article reveals the concept of education, especially spiritual education, its uniqueness, the role of spiritual education in the formation of a person's personality. Also is revealed the role of the spiritual education factor in the formation of an enlightened personality.

Key words: Upbringing, education, spiritual education, personality, human personality, concept of continuous spiritual education, society, postmodern society, values.

MA'NAVIY TARBIYANING MA'RIFATLI SHAXS RIVOJIDAGI O'RNI

Majitov Maxmud

Termiz muhandislik-texnologiya instituti yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Maqolada tarbiya tushunchasi, xususan ma'naviy tarbiya, uning o'ziga xosligi, ma'naviy tarbiyaning inson shaxsi shakllanishida tutgan o'rne yoritib berilgan. Shuningdek, bugungi kunda ma'rifatli shaxsni shakllantirishda ma'naviy tarbiya omilining roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Tarbiya, ta'lim, ma'naviy tarbiya, shaxs, inson shaxsi, uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi, jamiyat, postmodern jamiyat, qadriyat.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI4Y2024N16>

Kirish. Ta'lim post-modern jamiyat tendensiyalarining shaxs ma'naviy qiyofasiga salbiy ta'sirini kamaytiruvchi naqadar qudratli vosita bo'lsa, tarbiya ham aynan shunday ahamiyatga molik omildir. Chunki uning yordamida shaxs ijtimoiy mohiyatidan joy olgan barcha elementlarni shakllantirish, o'zgartirish va takomillashtirish mumkin bo'ladi. Shuningdek, tarbiya insonni butun umri davomida jamiyat manfaatlari, uning ta'siri doirasida saqlab turish imkonini beradi. Bugungi kunda shaxs hayotiy maqsadlari, bilimlari, ko'nikmalari, e'tiqodi, xislatlari, fazilatlarini, hayotiy pozitsiyasini gumanizm, ijtimoiy progress doirasida saqlab turishning bundanda samaraliroq, ta'sirchanroq omili qolmayapti.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. "Tarbiya" tushunchasiga berilgan ta'riflar turli-tumanligi bilan xarakterlanadi. Biroq barcha mutaxassislar tarbiya inson ongi va faoliyatiga ta'sir ko'rsatish jarayoni ekanligini qayd qiladilar. Mazkur ta'sir jarayoni ayrim hollarda maqsadga muvofiq tarzda (aytaylik, ma'lum tarbiya subyektlarining jamiyat manfaatlari mos holda amalga oshirgan tarbiyaviy ishlari orqali), boshqa vaziyatlarda stixiyali, tasodifiylik

elementlari ishtirokida (masalan, ko'cha-ko'ya yuz bergan voqealar, tasodifan kuzatilgan jarayonlar va hokazo) sodir bo'ladi. Inson ongi va faoliyatiga maqsadga muvofiq tarzda ko'rsatilgan ta'sirning ijtimoiy ahamiyatga molik tarbiya sifatida tan olish mumkin.

Tabiiyki, tarbiya muayyan maqsadlarni ko'zlab amalga oshiriladi. Odatda tarbiyaning asosiy maqsadi inson shaxsini kamol toptirish bilan bog'lanadi. Lekin jamiyatda shaxs haqidagi tasavvurlar o'zgarib borgan, shaxsning u yoki bu fazilatlarini, ijtimoiy pozitsiyasiga ehtiyoj ortgani sayin tarbiyaning maqsadi ham o'zgaradi. Shuni nazarda tutgan holda mutaxassislar "tarbiya maqsadlari harakatchan, o'zgaruvchan, konkret-tarixiy xarakterga ega, u jamiyat taraqqiyotining ehtiyojlaridan kelib chiqadi va ishlab chiqarish usullariga, ijtimoiy va ilmiy-texnik taraqqiyot sur'atlariga, pedagogik nazariya va amaliyotning rivojlanganligi darajasiga, jamiyat, ta'lim va tarbiya muassasalari, o'qituvchilar va o'quvchilarning imkoniyatlariga bog'liq bo'ladi", – deb ta'kidlaydilar.[1:232]

Tahlil va natijalar. Tarbiya jarayonining uch asosiy xususiyati mavjud.[2] Birinchidan, uning davomida shaxs jamiyatda qabul qilingan faoliyat normalari, an'analar, jamoatchilik fikrini o'zlashtiradi. Bunday ijtimoiylashuv jarayoni unga jamiyatda turmush kechirish, o'z manfaatlarini jamiyat manfaatlari bilan uyg'unlashtirish, o'z xulqini umume'tirof etilgan qoidalarga muvofiq lashtirish imkonini yaratadi. Shuning uchun ham mazkur norma va qoidalardan voqif shaxsni "tarbiya ko'rgan" deb aytiladi.

Ikkinchidan, tarbiya davomida inson o'z shaxsiyatini anglab yetadi, uning e'tiqodi, dunyoqarashi, hayotiy pozitsiyasi, fazilat va xislatlari shakllanadi. Ushbu jarayon mobaynida u o'zini qadrlashga, o'zgalardan farqlashga o'rganadi. Vaholanki, ushbu xususiyatlarni o'z ma'naviy qiyofasida mujassam qilgan insonning shaxs sifatida e'tirof etamiz.

Uchinchidan, tarbiya davomida shaxs jamiyatda o'z o'rnini topishga, muayyan maqsadlarga erishishga odatlanadi. U faqat ijtimoiy voqelikka moslashish bilan cheklanmasdan, o'zgalarga o'z fikrini, hayotiy pozitsiyasini yetkazishga intiladi, o'z hayotiy prinsiplariga mutanosib ravishda ijtimoiy faoliyat ko'rsata boshlaydi.

Tarbiya turli shakllarda (aqliy, axloqiy, huquqiy, estetik, mehnat va hokazo) amalga oshiriladi. "Tarbiyaning barcha shakllari ma'naviyatga oid hodisadir, chunki u inson ongi va tafakkuriga ta'sir ko'rsatish, unga aniq amaliy, kasbiy yoki g'oyaviy-e'tiqodiy bilim berish, nimanidir o'rgatish, nimagadir ixlosni, ezgulik, go'zallik, adolat kabi yuksak ideallarni, ishonchni qaror toptirish orqali insonning o'zini inson sifatida shakllantiradi." [3:323]

Qanday shaklda amalga oshirilmasin, tarbiyaning muhim ijtimoiy funksiyalaridan biri shundaki, u jamiyatdagi vorisiylilikni ta'minlaydi. "Hech bir avlod hamma bilim va ko'nikmalarni, kashfiyotlarni, ajdodlar qo'lga kiritgan yutuqlarni yangidan ixtiro qilmaydi. Har bir avlod jamiyat shu paytgacha erishgan barcha yutuqlarni tayyor holda o'zlashtiradi, o'z hayoti, faoliyati davomida ularni biroz takomillashtiradi, boyitadi va keyingi avlodga (bola-chaqasiga) ulardan foydalanishni o'rgatadi." [3:323] Milliy an'analar, urf-odatlar va qadriyatlarining yo'qolib ketish xavfi kuchayayotgan, shaxsning asrlar davomida ulug'lab kelingan xislat va fazilatlarini, bilim va e'tiqodiga putur yetayotgan post-modern jamiyat sharoitida ushbu ijtimoiy funksiyaning ahamiyati nihoyatda beqiyos bo'lmoqda. Binobarin, tarbiya post-modern jamiyat sharoitida inson shaxsini kamol toptirishning muhim omilidir.

Ma'naviy tarbiya ijtimoiy tarbiyaning alohida shakli emas. U jamiyatda amalga oshirilayotgan tarbiyaviy ta'sirning xarakterini ifodalovchi tushunchadir. Uning asosiy maqsadi insonni o'zini anglovchi, hayotiy maqsadlarini aniq biluvchi, bu maqsadlarga eltuvchi bilim va

malakalardan voqif, gumanistik e'tiqod va hayotiy pozitsiyaga ega, mustaqil hayot kechirishga hozir shaxsni shakllantirishdan iborat. Ma'naviy tarbiya insonning mohiyatini tashkil etuvchi belgilarni rivojlantirishga xizmat qiladi. "Insonning asl tabiati haqida gap ketganda, quyidagilarga urg'u beriladi:

- inson — ongli, aqlli mavjudot;
- inson — bioijtimoiy mavjudot, u faqat jamiyatdagina shakllanadi, jamiyatdan tashqarida inson bolasi halok bo'lmay qolganda ham, hayvondan farq qilmaydigan mavjudot bo'lib yetishadi;
- inson — yaratuvchi mavjudot;
- inson — ehtiyojlari uzluksiz o'sadigan, yuksaladigan mavjudot. Insonning ongi, tafakkuri uning uchun birinchi mohiyatli belgi ekan, ma'naviy tarbiya ularni yanada rivojlantirishga, yuksaltirishga xizmat qilishi kerak." [3:347]

Ma'naviy tarbiya inson umrining muayyan davrinigina qamrab oladigan fenomen emas. U shaxsning butun hayoti mobaynida davom etadi, shu boisdan umrning turli pallalarida turli subyektlar tomonidan amalga oshiriladi. Jumladan, ma'naviy-tarbiyaviy faoliyat bilan oila, mahalla, maktabgacha tarbiya muassasalari, umumta'lim maktablari, o'rta maxsus ta'lim maskanlari, oliy ta'lim muassasasi, mehnat jamoasi, davlat va jamoat tashkilotlari va shu kabilar shug'ullanadi.

Ma'naviy tarbiya ijtimoiy tarbiyaning turli shakllaridan ayri holda amalga oshirilmaydi. Aksincha, insonga o'zligini anglatishga qaratilgan aqliy, axloqiy, huquqiy, estetik, mehnat va boshqa tarbiyani ma'naviy tarbiyaning ham shakllari sifatida qayd etish mumkin. Uning asosiy vositalari ommaviy axborot vositalari, fan, adabiyot, tasviriy san'at, kino, teatr, muzey va shu kabilardan tarkib topadi. Tarixiy taraqqiyotning turli bosqichlarida ijtimoiy ehtiyojga monand ravishda ma'naviy tarbiyaning u yoki bu shakli ustuvorroq ahamiyat kasb etishi, u yoki bu vositasidan kengroq foydalanilishi, hatto ma'lum muddat mafkuraviy tus olishi, ya'ni biror bir mafkura pozitsiyasidan amalga oshirilishi mumkin. Biroq ushbu evrilishlardan qat'i nazar ma'naviy tarbiya jamiyat rivojining barcha davrlarida insonni o'zini anglash sari yetaklaydigan jarayon bo'lib qolaveradi.

Kishilik jamiyatining barcha davrlarida ma'naviy tarbiya insonni komillik sari undovchi muhim omil vazifasini o'tab keldi. Komil inson to'g'risidagi tasavvurlar to'lishib borgani sayin uning mazmun-mohiyati ham o'zgarib, yangilanib bordi. Xususan, qadimgi dunyoda komillik aqliy va jismoniy yetuklik bilan bog'landi, o'rta asrlarda u a'lo fazilatlariga ega bo'lgan inson sifatida tasvirlandi, yangi zamonda komillikning muhim talabi ma'rifatlilikdan iborat, deb ta'kidlandi, XX asrda hayotda o'z o'rnini topgan, omadli insonni ideal shaxs ataldi. Ma'naviy tarbiya esa har safar komillik haqidagi o'z zamonasiga mos bo'lgan ideallarga yetaklovchi qudrat bo'lib kelaverdi.

Bizning davrimizga kelib, ma'naviy tarbiyaga bo'lgan ijtimoiy ehtiyoj nihoyatda oshdi. Chunki, biz avvalgi bobda ta'kidlab o'tganimizdek, post-modern jamiyatning ko'plab iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va ma'naviy-madaniy tendensiyalari shaxsni hayotiy maqsadlardan mosuvo qilmoqda, uning tafakkuriga fragmentar xarakter baxsh etmoqda, hayotiy pozitsiyasiga putur yetkazmoqda, mustaqil inson sifatida kamol topishiga xalal bermoqda. Shuni nazarda tutgan holda Erix Fromm: "O'z to'qqizinchi asrda qul bo'lib qolish xavfi mavjud edi, yigirmanchi asrda bu xavf yo'qoldi, lekin boshqa xatar – robotlarga aylanib qolish xavfi tug'ildi", – deb yozgan edi. [4:116] Ma'naviy tarbiya esa shaxs ijtimoiy mohiyatining aynan ana shu elementlarini

mustahkamlovchi qudratdir. Biroq ko'zlangan natijalarni bermog'i uchun u tarbiya subyektlari tomonidan to'g'ri, oqilona, zamon talablariga monand ravishda amalga oshirilmog'i, insonparvarlik g'oyalari bilan yo'g'rilgan bo'limg'i, maqsadga muvofiq omil va vositalarga tayanmog'i, insonning butun umri davomida uzluksiz tarzda olib borilmog'i darkor.

Afsuski, keyingi yillarda G'arbning rivojlangan mamlakatlarida ma'naviy tarbiyaga e'tiborning susaygani, uning deformatsiyasi kuzatilmoqda. Chunki "G'arb mamlakatlarida inson tarbiyasi masalasi ko'proq malakaviy talablar, ta'lim standartlari, inson huquqlari va erkinliklari kabi masalalar bilan almashtirildi. Natijada ta'lim-tarbiya va umuman jamiyat hayoti markaziga insonning barcha ehtiyojlarini (zo'ravonlikdan tashqari), nafaqat o'ta ko'p miqdordagi moddiy buyumlar, xizmatlar iste'molini, shuningdek, nosog'lom jinsiy moyilliklarni qondirishga qaratilgan vulgar antropotsentrizm qo'yila boshlandi. Gumanistik va diniy tushunchalardagi mavhum idealistik antropotsentrizm vulgar materialistik, go'yoki ezgulik va yovuzlikdan tashqarida turuvchi, amalda aksilma'naviy antropotsentrizm bilan almashdi." [3:347] G'arb ma'naviy inqirozining asl sabablaridan birini aynan ana shundan izlamoq kerak. (To'g'ri, bugungi G'arb dunyosi boshidan kechirayotgan ma'naviy inqiroz ko'plab ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-huquqiy, madaniy va boshqa omillarning oqibati, albatta. Lekin bu o'rinda insonni shaxs sifatida kamol topishiga, undagi insoniylik belgilarini asrashga xizmat qiladigan ma'naviy tarbiyaga e'tiborsizlik ham jiddiy sabablardan biri bo'ldi). Shu sababli ham bugungi kunda xorijiy mamlakatlarda ham post-modern jamiyat tendensiyalarining shaxsga salbiy ta'sirini kamaytirish masalalariga alohida e'tibor berilmoqda. Xususan, Buyuk Britaniyada "Tafakkur", "Xulq ta'limi", BAAda "axloq ta'limi", Singapurda "Fe'l-atvor va fuqarolik ta'limi", Yaponiyada "axloq ta'limi", Hindistonda "qadr-qimmat ta'limi" [5] fanlari maktablarda o'qitilmoqda.

2019-yilning 3-mayida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi" Qarorining qabul qilinishi mamlakatdagi ma'naviy-tarbiyaviy ishlarni yangi bosqichga ko'tarish imkonini yaratdi. Qarorda "mamlakatimizda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish, bu borada amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning samaradorligini oshirish, aholi, ayniqsa yoshlarning intellektual salohiyati, ongu-tafakkuri va dunyoqarashini yuksaltirish, mafkuraviy immunitetini mustahkamlash, vatanparvarlik, xalqqa muhabbat va sadoqat tuyg'usi bilan yashaydigan barkamol avlodni tarbiyalashga alohida e'tibor" qaratilayotgani ta'kidlab o'tiladi. [6]

Qarorga muvofiq "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi" ishlab chiqildi va 2019-yilning 31-dekabrida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining maxsus qarori bilan qabul qilindi. Hujjatda qayd etilishicha, "konsepsiyaning maqsadi – yosh avlodda mustaqil hayot uchun zarur ijtimoiy ko'nikma va fazilatlarni yoshiga mos, bosqichma-bosqich shakllantirish asosida yuksak fazilatli, barkamol avlodni voyaga yetkazishdan iborat". [7]

Ma'lumki, har qanday ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va yangilanishlar uni g'oyasizlantirish evaziga bo'lmasligi, ya'ni tarbiyaning boshqa ko'plab yo'nalishlari, xususan ma'naviy tarbiya bilan birga, g'oyaviy tarbiya elementlarini saqlab qolishi lozimligi ham bu sohaning aksiomasidir. Bu jihatdan, "Jaholatga kirish ma'rifat" tamoyili qanchalik to'g'ri bo'lsa, "G'oyaga qarshi g'oya" tamoyili ham shunchalik o'rinlidir. Aslida bir tamoyil hech qachon ikkinchi tamoyilning o'rnini bosa olmaydi. Ulardan birini yo'qotish evaziga boshqasini

kuchaytirish va mutlaqlashtirish ham biror-bir davrda kutilgan natijani bermagani uzoq va yaqin tarixdan ma'lum.

Shunday qilib, so'nggi yillar davomida O'zbekistonda uzluksiz ma'naviy-tarbiyaviy ishlarni yo'lga qo'yishda quyidagi natijalarga erishildi:

a) mamlakatda uzluksiz ma'naviy tarbiyaning moddiy-moliyaviy ta'minoti vujudga keltirildi, ma'naviy-ma'rifiy ishlarining moddiy-texnika bazasi yaratildi;

b) fuqarolar, xususan yoshlar orasida olib boriladigan ma'naviy- tarbiyaviy ishlarining konseptual asoslari — g'oyalari, tushuncha va tamoyillari ishlab chiqildi;

v) O'zbekistonda fuqarolarning barcha qatlamlarini qamrab olish imkonini beruvchi uzluksiz ma'naviy tarbiya tizimi barpo etildi;

g) O'zbekistondagi uzluksiz ma'naviy tarbiya tizimi muttasil takomillashib boruvchi yaxlit sistemaga aylantirildi.

Biroq buning bilan uzluksiz ma'naviy tarbiya borasida barcha muammolar tugal bartaraf etildi, mazkur masala kun tartibidan olindi, degan xulosa chiqarishdan yiroqmiz. Jahondagi ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-huquqiy, ma'naviy-madaniy vaziyatning o'zgarib borayotgani, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy islohotlarning tobora chuqurlashayotgani, post-modern jamiyat tendensiyalarining shaxs dunyoqarashi va ma'naviy qiyofasiga salbiy ta'sirining oldini olish zaruriyatining ortayotgani bu borada yangi va yangi muammolarni hosil qilmoqdaki, ularni aniqlash va bartaraf qilish bugungi kunda shaxs kamolotini ta'minlashning dolzarb muammolaridan biriga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan uzluksiz ma'naviy tarbiyani takomillashtirish borasida quyidagi masalalarga alohida e'tibor berish zarur, deb hisoblaymiz.

Birinchiidan, ma'naviy tarbiya qadriyatlarini post modern jamiyat sharoitida tobora yorqinroq namoyon bo'lib borayotgan psevdoadriyatlardan ajrata bilish ko'nikmasini shakllantirishga yo'naltirilmog'i darkor.

Ikkinchiidan, ma'naviy tarbiya milliy va umuminsoniy qadriyatlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga xizmat qilmog'i lozim.

Uchinchiidan, ma'naviy tarbiyani taraqqiyot sur'atlariga moslashtirish kerak.

To'rtinchiidan, ma'naviy-tarbiyaviy ta'sir uzluksizligini ta'minlash va qamrovini kengaytirish darkor. Jamiyat va inson manfaatlari uyg'unligini ta'minlash uchun shaxs butun umri davomida jamiyat ta'siri ostida bo'lmog'i lozim.

Beshinchiidan, shaxsni o'z-o'zini ma'naviy tarbiyalashga undaydigan samarali mexanizmni vujudga keltirish zarur. Inson ma'naviy tarbiyaning obyektigina emas, uning subyekti hamdir. Binobarin, u nafaqat turli subyektlar tomonidan ma'naviy jihatdan tarbiyalanmog'i, balki o'z-o'zini tarbiyalashga tayyorlanmog'i lozim. Qaysiki jamiyatda shaxsni o'zi-o'zini tarbiyalashga undovchi mexanizm mavjud bo'lsa va undan unumli foydalanilsa, bu jamiyatda ma'naviy tarbiya samarasidan umid qilsa bo'ladi.

Oltinchiidan, ma'naviy tarbiya bilan shug'ullanadigan mutaxassislarni tayyorlash tizimini takomillashtirish zaruriyati mavjud. Albatta, mahalla, maktabgacha tarbiya muassasalari, umumta'lim maktablari, o'rta maxsus ta'lim maskanlari, oliy ta'lim muassasasi, mehnat jamoasi, davlat hamda jamoat tashkilotlari va shu kabilarda ma'naviy-tarbiyaviy faoliyat bilan ma'naviyat ontologiyasi va fenomenologiyasidan, metodologiyasi va praktsiologiyasidan voqif mutaxassislar shug'ullanmoqlari lozim. Ma'naviyat va uning jamiyat hayotidagi o'rni, genezisi va rivojlanish davrlari, qonuniyatlari, kategoriyalari va funksiyalari,

ma'naviy tarbiyaning o'ziga xos xususiyatlarini chuqur bilmagan kishi bu jarayonning natijadorligini ta'minlay olmaydi.

Xulosa. Xulosa qiladigan bo'lsak, post-modern jamiyat sharoitida shaxs hayotiy maqsadlarining o'zgarib borayotgani, tafakkurining fragmentar xarakter kasb etayotgani, hayotiy pozitsiyasiga putur yetayotgani, mustaqil inson sifatida kamol topishi sekinlashayotgani ma'naviy-tarbiyaviy ishlarni takomillashtirishni taqozo qilmoqda. Buning uchun ma'naviy tarbiya qadriyatlarni psevdoqadriyatlardan ajrata bilish ko'nikmasini shakllantirishga yo'naltirilmog'i, milliy va umuminsoniy qadriyatlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga xizmat qilmog'i, taraqqiyot sur'atlariga mos bo'lmog'i, uzluksiz va keng qamrovli bo'lmog'i, o'z-o'zini tarbiyalashga undovchi mexanizmga tayanmog'i, malakali, intellektual salohiyati baland mutaxassislar tomonidan amalga oshirilmog'i darkor. Albatta buning uchun Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'biri bilan aytganda, "uzluksiz ta'lim tizimida ma'naviy tarbiya asoslarini kuchaytirish lozim va bunda o'sib kelayotgan avlodning yosh xususiyatlari va intilishlarini hisobga olish zarur"[8:270].

Адабиётлар/Литература/References:

1. Писаренко В.И. Проблема воспитания в современной педагогике // Известия ЮФУ. Технические науки, 2013, №7. – 232 с.
2. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Мищенко А.И., Шиянов Е.Н. Педагогика. – Москва: Школьная пресса, 2002.
3. Erkaev A. Ma'naviyatshunoslik. Ma'naviyat metodologiyasi va praksiologiyasi. 2-kitob. – Toshkent: "Ma'naviyat", 2018. – B.323.
4. Fromm E. Insonning hozirgi holati // Jahon adabiyoti, 2000, №1.- 116-b.
5. Zamonaviy darsliklar qanday bo'lishi kerak? // <https://www.uza.uz>, 2020, 8-iyul.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" // Xalq so'zi, 2019, 4-may.
7. Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi // Xalq so'zi, 2020, 3-yanvar.
8. Mirziyoev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B.270.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/4(4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).